

ISSN 0027-8084  
УДК 808.61./62

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ

# НАШ ЈЕЗИК

XXXVIII/3-4

БЕОГРАД  
2017

УДК 811.161.1'373.611  
811.163.41'373.611  
811.161.1:811.163.41

РАДОЈЕ Д. СИМИЋ\*  
(Универзитет у Београду  
Филолошки факултет  
Катедра за српски језик  
са јужнословенским језицима)

Оригинални научни рад  
Примљен 23. септембра 2017. г.  
Прихваћен 22. децембра 2017. г.

## О ГЛАГОЛСКОЈ ПРЕФИКСАЦИЈИ И ПРЕФИКСИМА

Циљ овог рада није ни дубље залажење у подробности о употреби префикса, нити пак у иначе несавладиву литературу о постављеном питању. Расправу ћемо водити заправо о статусу префикса у творбеном корпусу глаголских речи и о природи префиксације. Покушаћемо да покажемо да ли је префикс творбени еквивалент суфикса, на једној страни, и да ли има искључиво граматичку функцију, на другој страни.

*Кључне речи:* префикс, суфикс, творба, граматички, лексички.

### 1. Уводне речи

1. У једном теоријском приручнику стоје дословце написане следеће тврдње: „Особеност афикса – префикса, суфикса, наставака – лежи у томе што се не употребљавају изоловано, без присуства других морфова. Корени пак, као што следи из њихове дефиниције, могу се употребљавати и изоловано (*кино, беж, хлоп*), као и у споју са наставцима (*весн-а, толст-ый, нес-у*)... Ипак, ни издалека нису сви корени тако самостални, него се [многи] јављају искључиво у пратњи префикса и суфикса. Тако нпр. у речима *прибавить, отбавить, сбавить, надбавка* издваја се корен *бав-*, који се не употребљава ван пратње префикса. Речи *хозяин, хозяйка, хозяйский, хозяйничать, хозяйственный* садрже корен *хозяй-*, који се такође не употребљава самостално, него увек у пратњи суфикса. Корени који се искључиво ја-

---

\* [jelenajo@bitsyu.net](mailto:jelenajo@bitsyu.net)

вљају у пратњи префикса или суфикса називају се везани корени (Лопатин и др. 1989: 10). На овом релативно малом простору аутори су учинили две непријатне грешке.

а) Прва се тиче префикса, који се изједначују са суфиксима тврдњом да се „не употребљавају изоловано“, што ће свакако рећи; као самосталне лексеме. Префикси су у начелу исто што и предлози, и било би апсурдно устврдити да се ови не јављају као посебне речи (Исп.: – Авион надлеће село // Авион лети над селом; – Јазавци поткопавају обалу // – Јазавци копају под обалом итд.).

б) Друга се грешка налази у тврдњи да префикс и основна реч кад се нађу у контакту не чине спој ’везаних корена’.

в) Но ако је истакнуто начело слободне употребе да би се префикс сматрао ’кореном’, зашто се аутори онда не држе њега и у случајевима са *бав-*, *хозяй-* и сл.? Неконсеквентност је трећа ствар која се овде мора приговорити.

2. И управо је у расправи о префиксима једно од најзначајнијих питања њихов творбени статус: јесу ли то прости афикси, попут суфикса, или имају неких посебности које их примичу ’коренима’. И у вези с тим – јесу ли префиксалне творенице изведене или сложене речи.

2.1. Колебања и грешке о којима смо говорили проистичу код руских граматичара, а и западних такође, из прошлости и различитих општих недоумица о прерасподели науке о језику на дисциплине, као и о томе шта која дисциплина обухвата. Упутићемо само на обавештења о томе која даје В. В. Виноградов у књизи *Руски језик* (1947, 1972: 9). Он ово у крајњој линији објашњава слабостима руске науке о језику:

Тако је у граматици савременог руског језика много више несугласица и противречја него у било којој другој науци. Зашто је то тако? Могуће је истаћи два основна узрока. Граматичка структура руског језика слабо је изучена. Осветљење многих граматичких питања оснива се на случајној грађи... Други разлог лутања савремене граматике налази се у недостатку добрих теоријских основа или тачног описа основних граматичких појмова, посебно речи и реченице. Снага Потебњиног учења у значајној мери је зависила од тога што се он у својим граматичким схватањима ослањао на дубоко поимање основних граматичких појмова – појмова речи и реченице.

2.2. И сам Виноградов у суштини се колеба у многим питањима, између осталог и око функција творбених и граматичких система.

а) У широко заснованој студији о историјским проблемима творбе и граматике руског језика, као и њиховог изучавања (Виноградов 1975: 192), долази до схватања да су граматички и творбени систем принципски различите појаве:

Дубока је квалитативна разлика у природи творбе речи и суштине граматичких категорија, које изражавају разнородне односе у стварности. Граматичке категорије тога типа – нпр. категорија падежа, категорија глаголске модалности, категорија времена, категорија лица са гледишта говора итд. – изражавајући однос међу предметима и појавама стварности, а такође и однос говора према реалности, никако се не прихватају као производ простог уопштавања лексичког материјала и његове апстракције.

б) У истој књизи схватање о природи префиксације Виноградов формулише на следећи начин (Виноградов 1975: 421–422):

Већи део глаголских префикса чува сву пуноћу својих реалних значења и служи као средство за творбу нових речи. Значење свршеног вида које ти префикси доносе глаголу резултат је лексичких измена које они узрокују у значењском склопу речи спајајући се са основама строго одређеног значења. Ипак, неки глаголски префикси преобраћају се у чисто видске ознаке и служе као чиста граматичка средства за образовање облика свршеног вида. Од творбених префикса они постају средства за обележавање облика.

Аутор разликује два типа таквих измена статуса и службе префикса. Прво су „индивидуалне измене у лексичком значењу глагола“ (нпр. *снийти се – њриснийти се; мирийти – њримирийти – њомирийти се*). Друго: „закономерни развој одређеног морфолошког састава“ (*ћелавийти – оћелавийти*). Није сасвим јасно шта Виноградов хоће утврдити својим интерпретацијама, али је јасно да је реч о односу примарних и секундарних појава, с тим што секундарне не би ваљало сматрати самосталном појавом (док су по било ком основу у тесној вези са примарним; контекстуална варијација и сличне појаве не могу бити сматране посебним категоријама, већ тек кад се стабилизују и осамостале као творбени или морфолошки, или било који други тип. ’Чиста префиксација’ није ништа друго до префиксација, као

и она која се сматра 'нечистом', с тим што префикс под утицајем контекста варира укључењем нових особености у свој хабитус.

2.3. У Руској граматици (Шведова и др. 1988: 584) једнозначно је изражен став да су видске корелације искључиво међулексичке по статусу, да се дакле вид јавља као лексичко-граматичка, а не као морфолошка категорија у ужем смислу.

Видски пар образују два различита глагола, који се налазе у међуодносу творбене (словообразовательная) мотивације. У пару *делать – сделать* гл. *сделать* уз помоћ префикса *с-* образован је од глагола *делать*; у пару *переписать – переписывать* уз помоћ суфиксалног морфа *-ива-* образован је од гл. *переписать*. Сваки члан видског пара има статус самосталног глагола са својом полазном формом – инфинитивом.

При томе се префикси експлицитно дефинишу као искључиво творбене морфеме (Шведова и др. 1988: 129).

Овакав став познат је и старијим аспектолозима. Ђ. Грубор (1953: 347) апострофира и Кошмидера (1931). Ево његових речи: „У питању граматичности и лексикалности аспекта сл[овенског] држим да нема права ни Кошмидер, који их држи граматичким категоријама, ни Карцевски, који перфективност држи лексикалном, а имперфективност граматичком; јер се њихова граматична индоевропска база није сасвим затрла, кад су у праслов. језику полексикаљени, те су оба аспекта као једна цјелина у великој, тешко да не већој, лексикалне нарави на граматичкој бази“.

2.4. Бондарко (у: Бондарко–Булањин 1967: 34) износи мишљење да је видска творба делимично граматичког и унутарлексичког карактера (имперфектизација), а делимично међулексемског. У најновије време С. Оертле (2016: 48)<sup>1</sup> износи мисао о двојаким карактеру префиксације; 'пунозначни' префикси фактор су творбених процеса, дакле међулексемских по карактеру, док 'празни' чине граматичку 'унутарлексемску' појаву:

---

<sup>1</sup> Монорафија је иначе замишљена врло амбициозно, отприлике као синтеза светске славистике, а и шире, уколико се односи на проблематику префикса. Но и поред све ширине, књига се у најмању руку мора сматрати непотпуном. Из незнања или из дискриминационих побуда, не знамо, тек аутор можемо рећи сасвим заобилази српску (и хрватску) литературу. Чак и тако значајна имена као А. Белић и Ђ. Грубор нису ни једном речи поменута у тексту, а – сем два безначајна Белићева прилога из раног периода његова рада – ни у литературу нису укључена.

Лексикални и видски (aktionsartlich) су префикси семантичке, док су празни префикси граматичке природе. Док су квалификујућим префиксом образовани глаголи аутономне лексеме, и развијају секундарну перфективност (укр. *підписати* – *підписувати*..., рус. *подписать* – *подписывать*), глаголи образовани префиксима са модифицирајућом функцијом стоје директно на супрот основног глагола.

Значи да су, прво, пуни префикси 'квалифицирајући', по функцији, а празни 'модифицирајући', и да су они први фактор творбе једних глаголских лексема од других, а други – творбе граматичких облика од основног глагола.

3. Али разграничење творбених и обличко-граматичких појава не значи заправо много као аргумент у расправи о статусу префикса, јер их многи сматрају 'афиксима' који су функционално еквивалентни суфиксима. Битан је моменат сâмо значење префиксалних јединица. Аутори *Руске граматике* (124) управо то не увиђају, него механички, вероватно повучени системом термина са завршним '-фикс', тврде (разликујући 'морф' од 'морфеме'): „Коренски морф... обавезно постоји у сваком облику речи и садржи у себи основни елемент лексичког значења речи... – Афиксални морфи... јављају се у сваком облику речи и садрже допунско, помоћно значење – творбено или флексијско...“. При томе се префиксални морф ставља на исти план као суфикс, инфикс или сл.

## 2. Ка теми

1. И у нашој науци о језику, несравњиво сиромашнијој и нејачијој од руске, и још поводљивој за више сумњивим него на истини о језику заснованим идејама лансираним из разних центара ван србистике, ван славистике и уопште ван консеквентно научних токова – владају каткад више недоумице него извесности о најважнијим питањима наше науке. Али у целини гледано, дуго су се одржавали стабилни односи што се тиче кључних појмова (в. даље). У новије време, међутим, све су чешћа колебања, недоумице, чак каткад и прави аматеризам мотивисан мноштвом увезених у суштини нелингвистичких теорија језика. Нека нам само један периферни случај конкретно покаже шта смо хтели рећи. У зборнику радова са једне научне конференције недавно одржане на Филолошком факултету у Београду (в. Драгићевић (гл. ур.) 2014: 529–534) аутор анализира префиксиране глаголе „којима се обележава људско кретање“, и на крају закључује:

Путем префиксације, која је доминантни вид творбе глагола, не-директивни примарни глаголи кретања постају перфективни и добијају обележје директивности. Осим директивних значења (адлативног, аблативног и перлативног) у процесу творбе се јављају још и ингресивно, сативно и континуативно(,) али много ређе...

У објашњењима фигурирају искључиво видско-аспекатски појмови, па би се морало претпоставити да под „модификацијама значења основног глагола“ аутор рада мисли на вид и његове подврсте. Али у анализи примера ствар стоји много друкчије. Узмимо само пасус који непосредно претходи закључном, где стоји следеће: „Префикс *мимо-* гради једино глагол *мимоићи* (*се*). ’проћи мимо, покрај’ у значењу кретања поред локализатора ’мимоишли су шуму’ или у значењу кретања особа у супротним правцима које у једном тренутку прођу једна поред друге ’мимоишли су се на узаном путу’“.<sup>2</sup> Нигде помена о аспектним значењима, већ су свуда у првом плану предметне трансформације, заправо проширења значења основе прикључењем новог које уноси префикс.<sup>3</sup>

2. Аутор чланка, упркос добром аналитичком поступку, у закључцима види ставове некомпетентних ’узора’, којима је стало једино до теоријских конструкција, а не и своје налазе, који се тичу предмета расправе. Зато су ови испали празни и неистинити. Но рекосмо да је то један периферни случај који сведочи о ’модерном’ приступу који игнорише домаћу филолошко-лингвистичку традицију. У целини гледано, наша граматичка литература, и поред свести наших водећих лингвиста о релативности свих класификација и нивелација грађе, ипак се држи стабилних, традицијом утврђених поступака и појмовних дистинкција.

---

<sup>2</sup> Овоме претходи опис твореница са префиксом *наг-*, сасвим слично конципиран: „Префикс *наг-* (*наи-*) гради 2 префиксала са различитим значењима. Глаголом *нагићи* ’одоздо заобићи’ означава се кретање које се одвија изнад чега, а глаголом *наићливати* ’победити, надмашити у пливању’ се означава (= означава се) не конкретно кретање већ он има апстрактно значење, значење супериорности, надмоћи, победе над неким...

<sup>3</sup> Енгел у својој *Немачкој граматици* (Енгел 1988: 439) нарочито истиче семантичку страну.

### 3. О теми непосредно

1. Увиђајући оно што новији аутори понесени модним 'трендовима' не виде, старији истраживачи префиксацијских творбених модела сасвим исправно закључују о њиховој физиономији и садржају.

2. У домаћој филолошкој литератури (српској и хрватској) префикси се једнозначно сматрају фактором слагања речи.

а) Тако Т. Маретић (1963: 410), називајући префиксе по њиховом статусу у улози самосталних речи 'предлозима' – утврђује следеће: „У сложенице с глаголима саставља се ових 16 приједлога: *до, из, на, над, о(б), од, њо, њод, њре, њри, њро, раз, с(а), у, уз, за*. Други се приједлози у оваке сложенице или никад не слажу или се слажу веома ријетко. Тако са приједлогом *мимо* имамо само *мимоћи, мимолазићи...*“.

б) А. Белић у својим универзитетским предавањима (2000: 200) с правом префиксалне творенице сматра 'правим сложеницама': „Правим сложеним глаголима можемо назвати глаголе сложене са префиксима, јер у њима префикси увек задржавају извесну аутономију: осећају се као делови сложеног глагола и уносе у њ или измену реалног значења (*искдѡаѡи* 'копањем извадити из земље') или измену глаголског вида (*врѡиѡи* : *сврѡиѡи*). Ти се глаголи нашим осећањем тако деле у два дела да могу послужити као углед за образовање нових сличних глагола (*искдѡаѡи* : *кдѡаѡи, извѡћи* : *вѡћи, ѡзвагиѡи* : *вѡгиѡи* и сл.)“.

в) Такође и М. Стевановић, говорећи у *Савременом српскохрватском језику* (1991: 434) о 'сложеним глаголима', истакнуто место даје префиксима: „Глаголи постали слагањем простих глагола с префиксима по међусобном синтаксичком односу саставних делова су... одредбене сложенице, јер префикс увек собом уноси и извесну измену значења глагола с којим сраста у сложеницу“.

3. Новији радови о творби речи према проблему префикса одnose се доста колебљиво.

а) Тако Стј. Бабић, *Творба ријечи у хрватском књижевном језику* (1986: 33) упућује на схватања о префиксима као фактору деривације речи, али се сам одлучује да је сматра композицијом:

Због граматичке посебности приједлога и нијечнице, због тога што многи префикси и нису самосталне ријечи и што они који јесу често у твореници немају значења које имају као самосталне ријечи, нпр. *дмален, нѡлѡх, нѡчуѡи, нѡслушѡи се, ѡдѡиѡи...*,



сматра се да префиксална творба иде у извођење, а не у слагање. Ипак, због дефиниције извођења и слагања и због јединствености овога творбенога начина префиксалну ћемо творбу сматрати слагањем, творенице префиксалне творбе сложеницама, али ћемо због посебности префиксалне творбе такве творенице убрајати у посебну врсту слагања.

б) И. Клајн, *Творба речи у савременом српском језику* (Клајн 2002: 180),<sup>4</sup> после дуге расправе и навођења различитих мишљења, одлучује се за приступ енглеских граматичара (Кверк и др. 1985), који разликују четири творбена типа: префиксацију, суфиксацију, конверзију и слагање, па „будући да је код нас уобичајено – наставља аутор на истом месту – да се под изведеницама подразумевају само речи са суфиксом, у овом раду нећемо тај термин примењивати и на речи с префиксима. Називаћемо их префиксалним твореницама...“. Аутор се приклања решењу којим се заправо избегава проблем (или се индиректно прихвата погрешан став о префиксацији као типу 'извођења'), уместо да се разреши. Но ако узмемо да су 'слагање' и 'префиксација' – заправо два типа композиције, онда је решење прихватљиво, јер префиксација стварно има значајних специфичности у односу на слагање речи иначе.

в) Наше је мишљење да је укључивање префиксације у категорију ове или оне творбе, најсврсисходније поћи од принципских чињеница. А оне су несумњиво следеће.

(1) Суфикси у начелу спадају у категорију везаних морфема, а префикси опет начелно долазе у ред јединица као слободне морфеме. То што се неки префикси стицајем развојних и употребних околности у савременом стању језика више не срећу у слободној употреби, не мења ништа у начелним односима. Мислимо стога да је неоправдан приговор Маретићу што префиксе сматра заправо оном групом јединица коју чине у својој примарној, слободној употреби – предлозима. Префиксална њихова употреба у ствари је контекстно условљена, те све појаве варијације и транспозиције имају секундарни карактер и не могу служити као факта за одлучивање о њиховој правој природи.

(2) И у семантичкој сфери односа владају начелно исте прилике. Ово је лако показати на неколика примера. Узећемо их с реда да не бисмо оставили утисак избегавња проблема (РСЈ):

---

<sup>4</sup> В. приказ Николић 2001.

- добави́ти* ... свр.1. снабдети се нечим од неког другог, са стране, набавити; обезбедити да буде на располагању, прибавити однекуд: ~ храну, ~ књигу, ~ кола, ~ коња. 2. обезбедити да неко дође, наћи: ~ мајстора, ~ зидаре, ~ учитеља.
- добавља́ти* ... несвр. од добавити.
- доба́зати* ... свр. доћи базајући, долуњати, дошврљати.
- доба́сати* и *добасати* ... свр. доћи басајући, дотумарати.
- добацпа́рати* (*се*) ... свр. доћи батргајући се.
- добау́вати* ... свр. доћи, стићи бауљајући, допузати, дотумарати.
- добацва́ти* (*се*) ... несвр. према добацити (*се*).
- доба́цити* ... свр. 1а. додати бацањем, бацити некоме, до некога нечега. б. додати, дотурити узгредно или кришом; пребаци-ти (пренети или превести) до одређеног места... в. упутити, послати, управити... г. јавити се, обратити се некоме кратком примедбом, обратити се кратко, узгредно, обратити се некоме љутито или заједљиво, пецкајући; пецнути. 2.а. бацањем додати на нешто, бацањем дOMETнути... 3.а. бацањем досегнути, домашити; досегнути зрнима, пројектилима... б. (некоме), достићи некога такмичећи се у бацању, бацити колико и неко други...
- добе́гати* и *добеја́вати* ... несвр. према добећи, добегнути.
- добе́гнути* и *добеја́нути* ... свр. в. добећи.
- добежа́вати* и *добежа́вати* ... несвр. в. добежавати.
- добежа́ти* и *добежа́ти* ... свр. 1. в. добећи. 2. дотрчати, дојурити.
- добележа́вати* и *добилежа́вати* ... несвр. према добележити.
- добележи́ти* и *добилежи́ти* ... свр. додати бележећи, пишући, дописати.
- добе́лити* и *добије́лити* ... свр. обелити до краја, довршити бељење.
- добе́снети* и *добје́снети* ... свр. доћи, стићи беснећи.
- добе́ћи* и *добе́ћи* ... а. бежећи доћи некамо склањајући се испред неке опасности, пребећи. б. (о девојци) побећи момку против воље својих родитеља.
- добива́ти* и *добија́ти* ... несвр. према добити.
- добити́* ... свр. ... 1.а. примити у власништво, на располагање, коришћење нешто што пре тога није поседовано: ~ поклон, ~ књигу, ~ стан, ~ пса... б. набавити, прибавити (за новац и сл.). в. ...примити неко саопштење или поруку (писмено или усмено); примити на знање или, на извршење...: ~ писмо, ~ телеграм, ~ позив, ~ налог, ~ упутства, ~ задатак... г. добавити за неки посао, службу: ~ помоћника, ~ сарадника, ~ учитеља... д. стећи као брачног друга, партнера: ~ мужа, ~ добру жену... ђ. примити у своју средину: ~ госте, ~ посету, ~ новог ученика... 2.а. постићи, стећи неко признање, привилегију и сл.: ~ чин, ~ квалификацију, ~ диплому, ~ похва-

ле, ~ власт, ~ боловање, ~ излаз у град, ~ наградно одсуство...

Глагол 'добити' има свих четрнаест значења, скоро сва са више подзначања. Али за нашу расправу довољно је и оволико грађе, јер се и овде препознају многе појаве и законитости понашања префиксираних глагола, као и самих префикса.

а) Прво што пада у очи – јесте енормна варијација глаголских твореница што се тиче њиховог лексичког значења, а то зависи од врсте и особина предметног садржаја њиховог. Доминирају глаголи кретања (*гобећи*, а на изванредан начин и *добазати*, *добасати*, *добауљати*, који се сви могу сматрати варијантама глагола *доћи*), или глаголи који означавају радње везане за кретање (*добеснећи* или сл.). Сви они значе достизање циља у простору и времену, чему претходи кретање. При томе је лимитативност (очитована у достизању циља) обележена префиксом *до-*. Основа увек упућује на врсту или начин кретања (*добежати* = бежањем доћи; *добазати* = доћи базајући), и евентуално пратећу радњу (*добеснећи* = беснећи доћи).

б) Варијација ипак за полазиште има одређено семантичко језгро, које је код префикса по правилу блиско значењу одговарајућег предлога. Исп. нпр. РСЈ:

*до* предл. I.а. место завршетка кретања или простирања, протезања у непосредној близини, односно у сфери, области онога уз чије име предлог стоји: доћи до куће, протезати се до мора, отићи до факултета, попети се до врха (до на врх)...

*до-* преф. I. у глаголима који значе: а) вршењем радње основнога глагола доћи, доспети до одређеног места или довести неког до одређеног места: дотрчати, доћи, допузати, дотерати, довући...

в) Завршни део дефиниције предлога (доћи до на врх) показује како се мења значење под утицајем контекста: значење 'непосредне близине' или сл. уступа место доспевању на само 'одређено место'. Не треба никако такву варијацију превиђати и код одговарајућег префикса. У базичној употреби илустрованој нашим примером *до-* такође не инсистира на доспевању 'на одређено место' (*доћи* не мора значити 'по завршеном ходању заузети тачан положај у односу на неко место'), а онда варијација иде у смеровима који су наравно различити од оних код предлога, и усклађени са употребним зонама префиксалних твореница: *добележити* 'додати бележећи, пишући, дописати' значи заправо 'ставити' крај 'писма' уз остали део.

Следе више фазе варијације, од којих је разазнатљива и неутрализациска – апстрактно значење краја радње, као у: *гобелии́и* или сл. Или просто ознака перфективности, одн. финитивности у *гобии́и* (првобитно вероватно: 'довести до краја тучу око нечега' или сл.).

4. Супротне особености налазимо код творбених наставака или суфикса. А. Белић (1998: 177 и д.) уверљиво је показао, прво да суфикси имају врло широко и апстрактно значење, због чега је сваки од њих, друго, способан за творбу великог броја практично врло разноврсних изведеница (исп. суфикс *-а̄к*: *се̄дма̄к*, *ӣрде̄ћа̄к*; *ӣуича̄к*, *свӣња̄к*; *оче̄ња̄к*, *кӯиња̄к*; *све̄ћња̄к*, *ӣа̄личња̄к* итд.). И коначно, Белић (2000: 200) управо тако схвата значење глагола са префиксима: „Правим сложеним глаголима можемо назвати глаголе са префиксима, јер у њима префикси увек задржавају своју аутономију: осећају се као делови сложеног глагола и уносе у њ измену реалног значења (*иско-ӣа̄ӣи*: 'копањем извадити из земље') или измену глаголског вида (*вр-ӣӣӣи*: *свршиӣӣи*)“.

#### 4. Закључне речи

1. Мишљења смо стога, полазећи од давно утврђене лингвистичке истине да контекстна варијација није нити може бити фактор трансмутације, тј. преласка једне језичке јединице у другу – да је префикс, начелно посматран, у крајњој линији само употребна варијанта предлога. Зато су творенице од префикса и других основа – без обзира како на то гледају савремени теоретичари – класификабилне једнозначно и искључиво као сложенице. Сваки други поступак теоријски је неисправан и лингвистички неприхватљив – и сведочи о научном аналфабетизму.

2. Што код Маретића у групи предлога налазимо и непостојеће речи као *ӣро* и *раз*, о томе је довољно рећи следеће: варијација није једносмеран процес, већ се шири у разним правцима, захватајући базу на различите начине. Ова стога не мора држати форму и позицију какву је имала на почетку развоја неких варијаната, већ се и сама мења. А један од типова трансформације свакако је и настанак неутралних, па и нултих форми.

ГРАБА

РСЈ 2007: *Речник српскога језика*, редиговао и уредио М. Николић, Нови Сад: Матица српска.

ЛИТЕРАТУРА

- Бабић 1986: Stjepan Babić, *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*, Zagreb: Jugoslovenska akademija znanosti i umjetnosti i Globus.
- Белић 1998: Александар Белић, *Општа лингвистика*, Изабрана дела 1, Београд: Завод за уџбенике.
- Белић 2000: Александар Белић, *Универзитетска предавања из савременог српскохрватског језика*, Изабрана дела 14, Београд: Завод за уџбенике.
- Бондарко, Булањин 1967: А. Б. Бондарко, И. А. Буланин, *Русский глагол*, Ленинград: Просвещение.
- Виноградов 1972: Виктор В. Виноградов, *Русский язык (грамматическое учение о слове)*, 2-е изд. (1-е изд. 1947), Москва: Высшая школа.
- Виноградов 1975: Виктор В. Виноградов, *Исследования по русской грамматике*, Москва: Наука.
- Грицкат 1966–1967: Ирена Грицкат, Префиксација као средство граматичке (чисте) перфектизације, *Јужнословенски филолоџ XXVII/1–2*, Београд, 185–223.
- Драгићевић (гл. ур.) 2012: Рајна Драгићевић (гл. ур.), *Творба речи и њени ресурси у словенским језицима*, Београд: Филолошки факултет.
- Енгел 1988: Ulrich Engel, *Deutsche Grammatik*, Heidelberg: Julius Groos.
- Кверк и др. 1985: R. Quirk, S. Greenbaum, G. Leech, J. Svartvik, *A Comprehensive Grammar of the English Language*, London – New York.
- Клајн 2002: Иван Клајн, *Творба речи у савременом српском језику*, Београд: Завод за уџбенике.
- Лопатин и др. 1989: В. В. Лопатин, И. Г. Милославски, М. А. Шелкин, *Современный русский язык, теоретический курс: словообразование, морфология*, Москва: Русский язык.
- Маретић 1963: Tomislav Maretić, *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*, Zagreb: Matica hrvatska.
- Николић 2001: Мирослав Николић, Иван Клајн. Творба речи у савременом српском језику (Први део: Слагање и префиксација), *Наш језик XXXIV*, Београд, 157–161.

- Oertle 2016: S. Oertle, *Die slavischen Verbalpräfixe und Präpositionen: Polysemie und Grammatikalisierung*, Herene: Gabriele Schäfer Verlag.
- Симић 2006: Радоје Симић, Облици речи између морфологије и синтаксе, *Научни сасијанак славистија у Вукове гране* 35/1, Београд, 75–82.
- Шведова и др. 1980: Н. Шведова (гл. ред.), *Русская граммати́ка I–II*, Москва: Наука.

*Radoje D. Simic*

## ABOUT VERBAL PREFIXATION AND PREFIXES

### Summary

The discussion in this paper is essentially about the status of prefixes in the creative corpus of verbal words and the nature of the prefixation. It has been assumed that the prefix is a constituent element equivalent to the 'root' of the template words, and that the alterations that depart from its base are exclusively a It has been assumed that the prefix is a constituent element equivalent to the 'root' of the template words, and that the changes that depart from its base represent a purely contextual variation.

*Keywords:* prefix, adding, word formation, grammatical, lexical.